

7. Егоїстично-ступорне професійне самоусвідомлення.

8. Неадекватне професійне самоусвідомлення (дезадаптація та деструктивна професійна поведінка).

До утвореної моделі-гіпотези не включено виділений та розглянутий наступний чинник: усвідомлення власного розвитку в тимчасовому зв'язку. Він розвиває професійну самосвідомість по таких ознаках як зростання професійної майстерності, просування по службі, підвищення авторитету, зміцнення соціального статусу. Це є чинником, що накладає свій відбиток на професійну самосвідомість людини через призму професійного досвіду. Він може, навіть при самому сприятливому попередньому прогнозі становлення та розвитку професійної самосвідомості, привести до протилежного результату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию [Текст] / Г. С. Абрамова ; МПА. – М., 1995. – 260 с.
2. Артемьева Е. Ю., Вяткин Ю. Г. Психосемантические методы описания профессий / Е. Ю. Артемьева, Ю. Г. Вяткин // Вопросы психологии. – 1986. – № 3. – С. 127 – 133.
3. Бодалев А. А. Психолого-педагогические проблемы формирования личности / А. А. Бодалев // Личность и общение: Изб. психологические труды ; МПА. – М., 1995. – 328 с.

УДК 159.954:796.011

ПРОЯВ ТВОРЧОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СПОРТСМЕНІВ

*Курило А.Ю., Львівський держаний університет безпеки
життєдіяльності, Гуманітарний факультет, напрям підготовки
«Практична психологія»*

*Брочковська Ю.Б., викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*

Творчості як одному з найважливіших компонентів людської діяльності відводиться першорядна роль в різних соціально значущих сферах суспільного життя. До теперішнього часу чимало уваги приділено аналізу художньої, науково-технічної, інтелектуальної творчості, але майже не дослідженою є прояв творчості у діяльності спортсмена.

Будь-яка діяльність, фізична і розумова, може стати творчою діяльністю або творчістю. Здатність до творчості – головна властивість людини, яка відрізняє її від тварин. Бути творцем – головне покликання людини.

Творчість — діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей [3, с. 4]. На даному етапі розвитку українського суспільства постає така проблема, як низький рівень розвитку творчості особистості спортсмена та, як наслідок, низька мотивація громадян України до оздоровчого або спортивного життя, зміцнення характеру та інших фізичних та моральних якостей. Актуальною є проблема дослідження творчості спортсмена в нашій державі, а також її вплив на формування особистості.

Проблему творчості спортсмена досліджували такі вчені, як Я.А. Пономарьов, П.В. Симонов, Н.Ф. Вишнякова, Андреев В.І та інші.

Творчість розглядається в психології як продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення. Творчість — це форма самовираження особистості.

В гуманістичній психології творча самореалізація визначається як основна якість, невід'ємна характеристика психічно здорової та психологічно зрілої особистості. Так, за А. Маслоу, здорова людини — це щаслива людина, яка живе в гармонії з собою, не відчуває внутрішнього розладу, захищається, однак першою не нападає, любить навколишній світ, людей і творчо працює, реалізуючи свої здібності і обдарованість [2; с. 47].

Діяльність людини тільки тоді стає творчістю, коли сприяє розвитку людської особистості, людської культури, а найголовніше — духовності особистості. Прикладом послугує золотий призер лондонської олімпіади, український боксер Олександр Усик, який після чергової перемоги продемонстрував, що спортсмени також проявляють творчість. Зробив він це, затанцювавши на ринзі український народний танець «Гопак».

Систематична, наполеглива і напружена праця є умовою успіху в творчості. За цієї умови виникають ті миті творчого піднесення, які називаються спортивним натхненням, і за яких особливо успішно з'являються нові способи розв'язання завдань, з'являються нові і продуктивні ідеї, створюються центральні образи, тощо. Американський спортсмен змішаних єдиноборств Кевін Ренделман на прізвисько «Монстр» на ринзі і в восьмикутнику відповідає цьому образу, створюючи образ звіра, не зовсім адекватної людини, але у житті він зовсім не схожий на свого персонажа — ще один творчий підхід у спортивній кар'єрі.

Спортивне натхнення характеризується напруженням усіх сил спортсмена. Воно виникає під час самої роботи як певний її наслідок, а не перед нею. Звідси випливає, що для успішного досягнення мети треба систематично і регулярно працювати, а не чекати натхнення. Натхнення

виникає після наполегливої роботи. За словами П. Чайковського, напхнення наступає в тих, хто наполегливо працює.

У кожному творчому процесі, в якій би він діяльності не проявлявся, є «цикл творчого процесу»:

- цикл розуміння умов(за яких умов будуть проходити ті чи інші дії);

- цикл формування задуму (складання поетапного плану дій. тісно переплітається з циклом розуміння);

- попереднє рішення, або перевірка гіпотези (чітке окреслення кінцевої мети, яке дозволяє частково матеріалізувати задумане) [1, с. 21].

Процес творчої діяльності спортсмена не є легким. Дуже часто немає деяких факторів, які б посприяли розвитку дій спортсмена у задуманому, наприклад фінансова допомога чи навіть проста підтримка зі сторони інших людей.

Творчий підхід більш яскраво виражається у таких видах спорту, як, наприклад, художня гімнастика, фігурне катання. У цих видах спорту неодмінними складовими є індивідуальність спортсменів, а також емоційність, підкреслення дій за допомогою музики, костюмів, т.д. Однак, у інших видах спорту, які, на перший погляд, здаються одноманітними, ті спортсмени, які не лише прагнуть до високого рівня виконання, але й подальшого саморозвитку у спорті, проявляють свої творчі здібності. В такому випадку цих чемпіонів завжди розрізняють за певним індивідуальним стилем діяльності, чи то в футболі, чи в боксі, чи в будь-якому іншому виді спорту.

Таким чином, творчість спортсмена проявляється, насамперед, у прагненні до самореалізації; у нестандартному підході до виконання діяльності; у втіленні в процес спортивної діяльності елементів мистецтва та креативності.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / За ред. В.О. Моляко, О.Л. Музики. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.*
2. *Маслоу А. Мотивація и личность. – СПб: Евразия, 1999. – 478 с.*
3. *Туруніна О. Л. Психологія творчості : Навч. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 160 с.*